

Н.Б. ГОДЗЬ**ТВОРЧИСТЬ ЯК ЗАХИСТ І СПРОТИВ ЗНИЩЕННЮ: ФІЛОСОФСЬКІ ПРАКТИКИ ЛЮДСЬКОГО ОПОРУ НЕБУТТЮ**

Статтю присвячено світлій пам'яті наших загиблих людей, про яких ми узнали 4 листопада 2025 р., коли з'явилося відео, як російський дрон б'є по двох цивільних із собакою, які йшли дорогою, тримаючи у руках білий прапор. За даними 77 окремої аеромобільної бригади ДШВ, внаслідок атаки дрона рф люди та пес загинули. Це сталося у с. Кругляківці Куп'янського району на Харківщині. У статті розглянуто важливість філософської та літературної комунікації в Україні задля збереження пам'яті про події та людей; підкреслено важливість текстового простору для утримання та транскрипції національних символів та культурних стереотипів; наголошено, що розшифровка метафор, які мають місце у текстах, доповнює та розвиває тексти авторів та включає широкі кола населення у спільну дію та спільну взаємну працю.

Ключові слова: авторський стиль, капітал, культурні стереотипи, метафора, передбачення, поезія, футурологія, ретрофутурологія, глобалізм, лідерство, національна філософія, філософська рефлексія, цілісність.

N.B. GODZ**CREATIVITY AS PROTECTION AND RESISTANCE TO DESTRUCTION: PHILOSOPHICAL PRACTICES OF HUMAN RESISTANCE TO NON-EXISTENCE**

The paper is dedicated to the bright memory of our fallen people, whom we learned about on November 4, 2025, when a video appeared of a Russian drone hitting two civilians and a dog who were walking along the road, holding a white flag. According to the 77th separate airmobile brigade of the Ukrainian Armed Forces, people and a dog died as a result of a Russian drone attack. This happened in the village of Kruglyakivtsi, Kupyansky district, Kharkiv region. The article examines the importance of philosophical and literary communication in Ukraine for preserving the memory of events and people; The importance of textual space for the retention and transcription of national symbols and cultural stereotypes is emphasized; it is emphasized that the decoding of metaphors that occur in texts complements and develops the authors' texts and includes wide circles of the population in joint action and joint mutual work.

Key words: authorship, authorial style, capital, cultural stereotypes, metaphor, prediction, poetry, futurology, retrofuturology, globalism, leadership, national philosophy, philosophical reflection, integrity.

Постановка проблеми. Природа творчості та її філософський аналіз є відкритою до дослідження темою, оскільки творчість як і осмислення її природи еволюціонує та розвивається разом з людською історією. Н.В. Хамітов наголошує, що «академічна філософія є одночасно і наукою, і мистецтвом. Саме це дозволяє їй бути не просто інтерпретацією досягнень видатних мислителів минулого, а й творчістю, яка відповідає на виклики сьогодення та духовно розв'язує актуальні й вічні суперечності буття людини і світу. Ця ідея, яка, на мою думку, задає нові можливості для усвідомлення концепту «академічна філософія», розвиватиметься на основі методологічного інструментарію метаантропології [15]. Філософія і поезика як поняття постійно перетинаються поміж собою, оскільки описують найважливіші елементи людського буття взагалі. Слід нагадати, що метод фіксації результатів споглядання та саморефлексії зародився, насамперед, через мистецтво і зберігався як у малюнках, текстах, спогляданні, так і спогадах. Метафора та знак як найбільш місткі надбання людського інтелекту у малих формах насправді зуміли зберігати величезний обсяг інформації, наразі і ментальної інформації. Філософія описує принципи буття і реальність

взагалі, на разі і «мислену» реальність, тобто внутрішній духовний простір людини. Філософія спирається на низку категорій і законів, вона вимагає досить часто аргументації думки. Поетичний простір – це простір метафор, простір розкриття дійсного світу і світу поміркованого, який хоча і має різноманітне втілення, але таке, яке все ж таки можливо підвести під поняття «художня форма» (ритм, образи та композиція). Філософію ж та поезію поєднує, насамперед, відчуття образності та мови (саме множина, оскільки кожною мовою інакшим чином описується та ж сама реальність навіть однією людиною). У філософських та поетичних текстах чудово зберігається та транслюється таке поняття, як «культурний ландшафт», оскільки як філософія, так і поезія має позачасові та позапросторові властивості впливу та дії, понадчасові та понадпросторові рефлексії і втілення ідей людства загалом, та звертаємо увагу, що кожен конкретний текст має не лише власного творця (творців), але й отримує тиск або вплив певного середовища та культури, епохи, в якій він виникає. Саме тому нам важливим є посилення про культурний ландшафт, яке розробляє Г. Фесенко і зазначає, що культурний ландшафт «постає складним поняттям, існуючим як фізичний

факт, культурний феномен, естетичний конструкт, політична категорія та ін. Його визначення може спиратися на різні контексти, географічні особливості та способи застосування» [14, с. 341]. Сучасна Україна має право описати той культурний ландшафт, який створено під впливом війни та боротьби народу України за право існувати. Саме культурний ландшафт як внутрішній світ та система цінностей і підтримується пам'яттю минулого і вже є реакцією на сьогодення, і тим самим слугує підтримкою для майбутнього.

Стаття є продовженням критичного розгляду питання можливостей філософської есеїстики та філософської поезії. Окрім того, статтею авторка вивчає питання можливостей поетичного або художнього тексту в певних умовах стати сформованою відповіддю на запит суспільства під час розвитку національної філософії в умовах високих випробувань та трагедій. У статті проведено аналіз розуміння природи поетичної творчості в сучасній Україні та розгляд нових можливостей транскрипції української творчості в період війни та повоєнних років.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Автори Б. Новіков, Т. Руденко та О. Потішук писали про художню творчість та розвиток естетичної думки в освітньому дискурсі і відповідно її філософської рефлексії [10]. Надзвичайно важливою для розмислів над питанням зв'язку поміж філософією і поезією є праця Е. Соловей [12] «Українська філософська лірика». І. Васишин розмірковуючи над основними екзистенційними концептами «життя», «смерть», «безсмертя» досліджує їх через творчість Є. Маланюка, називаючи її «філософською лірикою» [1]. Традиція вивчення філософії та літературної творчості в українському дискурсі має дійсно важливе значення для розуміння світогляду та ментальності як інтелігенції, так і усього народу. Саме ці моменти філософської рефлексії української інтелігенції ще періоду доби «Розстріляного відродження» вивчає Н. Ємельянова [8]. Стилістика і ритміка мови дійсно має націоспецифічні риси, про що писав і В. Домбровський і у нього поезія має «ідейні вартості» [7, с. 250–252]. Поєднання поезії та філософії у творчості підкреслюють і Б. Тихолоз [13], і Л. Миронюк [9].

Дуже цікаво порівнювати східні та західні думки про особливості розуміння філософії та поезії і відповідно їх взаємодії та зв'язків. У роботі Лей Мінсі важливими постають такі поняття, як «Базова теорія літературної освіти», яку, наприклад, пропонують розглядати з точки зору філософії онтології та «Світогляду «Ен»» [18, с. 65–76.]

Мета статті полягає у визначенні природи, особливостей, механізмів функціонування художньої творчості, розгляді умов генерації творчості та виконання нею основних потреб країни та її громадян під час війни та в період повоєнних років.

Виклад основного матеріалу.

*Їх убили сірої днини,
Бо вони не хотіли окупації
І йшли з села до України.
Їх убили сірого дня –
Господаря, господину і їхнього улюбленого
Мохнатенького, чотирьох лапого
Щенячого маля.*

*Їх убили. Дроном. Сірої днини.
На битій дорозі, на стражденім шляху,
Бозя, вони там, ймовірно це непоховані,
А я от рядочки тобі і Світу Білому
За них і за всіх інших пишу.
Їх убили сірої днини,
Бо вони не хотіли окупації
Ішли в Україну, з клучочком,
Та вірою в серці
До нас.
Господи, плачу, як і інші,
Бо це не страх!
Так і лежать і вони, і он ті, і он ті...
А скажені пришельцонки, услід за ворогом,
Все торочать: «Ждуні, Ждуні»
Їх убили. Дроном. Сірої днини.
На битій дорозі, на стражденім шляху,
Господи, прими їх душі поряд себе в Раю!
Я світська людина, звичайна,
Я, може, як і більшість із нас,
Та я, як і ви, поряд з усіма
Зараз, тепер, повсякчас.*

Наталія Годзь. Харків. Україна 5.11.2025 р.

Як доводить дослідження філософської лірики з точки зору аналізу її теоретичного значення в житті спільнот та вивчення загального розвитку філософсько-поетичної традиції у світовій та українській літературі (зокрема і філософській літературі), в Україні продовжується традиція буття саме філософської поетичної лірики, що, безумовно, є найвищою ланкою і поетичної, і філософської рефлексії. Лей Мінсі (雷民激.) у роботі «Базова теорія літературної освіти з точки зору онтологічної філософії та епістемологічної літературної теорії: від теорії третього терміну до світогляду «ен» пише, що: «людина з ен-свідомістю, людська думка розглядає не лише реальний світ, але й несвідомий світ одночасно. Тому для людей з ен-свідомістю стан нерозуміння оточуючими є навпаки універсальним. Як наслідок, згідно з ідеєю ен-свідомості, тіло живе в реальному світі, і через це безсилля в реальності видимий світ перестає бути світом, у якому ми живемо; Несвідомий світ – це спосіб життя. Крім того, з таким світоглядом, заснованим на свідомості, чим більше людина прагне іншого в собі, тим більше проявляється сам «інший». У цій статті досліджується теорія літературознавства як фундаментальна теорія літературної освіти, «новий світогляд «ен», що включає філософську теорію онтології, а не теорію рідного міста» [18, с. 66–67]. При цьому автор наголошує на присутності у собі під час аналізу китайської та японської «лінгвістичної свідомості», яка залежить від того, якою мовою розмовляє сам автор [18, с. 66–67]. Дж. Такін (田近洵) у роботі «Читання» творчості: подолання релятивізму та повернення до «читання» літератури» вважає, що сучасна японська освіта (матеріали 2012 р.) проводячи опитування та аналізуючи його результати серед відповідних верств населення, намагається створити умови, аби прискорити свої зусилля щодо визначення академічних здібностей як навичок, необхідних для життя в інформаційному суспільстві або глобальному суспільстві. Автори пишуть, що навчальні програми змінюють від «орієнтованої на отримання» до «орієнтованої на застосування», а потім до «дослідницького» навчання, де навички прикладної мови, необхідні для обробки та застосування інформації, тепер є «надзвичайно важливими як академічні здібності з усіх предметів, а не лише з

японської», оскільки з розвитком суспільства цифровізації «люди повинні знову визнати важливість уяви, яка лежить в основі людських стосунків». Японські педагоги та науковці дотримуються концепції, що «читання літературного тексту принципово не залежить від сили образів чи умов обстановки, а досягається виключно через індивідуальний акт читача з метою створення сенсу, керуючись виключно письмовою мовою. Більше того, характерною рисою письмової мови є те, що читання також дозволяє свідоме виконання мовних дій, таких як заглиблення в деталі та багаторазове читання уривків, які цікавлять читача. Зокрема, сам акт читання літературного твору є дуже творчим для суб'єкта», де «цінність читання літератури як форми навчання рідною мовою полягає в різноманітності мовного досвіду, який воно дає. Це пояснюється тим, що сам акт створення та проживання у вигаданому світі через читання є проживанням дитини у вигаданому світі як уявного, свідомого суб'єкта» а процес читання літератури, називається «зворушення» (тобто «закоханість») та мусить бути розвиненим, оскільки це є саме тією «природною реакцією для читачів». Японські автори попереджають про небезпеку «зіпсованих емоцій», оскільки в такому разі на їх думку читання не досягне поставленої мети розвитку [19]. «Поетика бачення» так само підкреслює важливість задачі філософського осягнення поезії, особливо цікаво що це погляд східного науковця на класичну «західну» поезію [20].

Головна мета роздумів освіченої людини – це не просто міркування над чимось та «під час чогось», оскільки людина дуже зрідка живе поза потоком власної свідомості, то таким чином життя людини завжди є «проживанням під час думок». Але рівень думок, як і предмет та об'єкт їх, часто є ознакою рівня розвитку самої людини. Тому ми відстоюємо ідею, що саме творчість у буденному є захистом та спротивом проти знищення. Сучасна війна, в якій опинилася загалом Україна і її громадяни, стала прикладом боротьби за існування, в якій творчість є захистом і боротьбою проти фізичного та духовного знищення. Падіння думок та їх кола відносно буденного побуту – це «сходи донизу». Зубожіння, розруха, знищення рівня виробництва, тощо, начебто мусять виводити людей на рівень існування, але приклад України дає надію на життя людям. Людській опір небуттю, смерті, пустці постає саме через аналіз сучасної творчості всіх прошарків населення. Філософія ніколи не була обмеженою рівнем «університетів» в історії України. Саме в Україні філософія як стиль життя та мистецтво поєднала як академічні кола, так і життя освічених людей у різних соціальних прошарках суспільства. Війна та повоєнні роки – це дуже складні, але й важливі для вивчення концепти. Саме тому ця тематика присутня у матеріалах статей про питання життя у містах та ментальне здоров'я населення у сучасному та повоєнному просторі України [3], саме тому письменництво розглядається в плані його задач під час війни та у повоєнних років [5]. Більше того, саме під час другої фази війни дивом вдалося написати, структурувати та видати і розповсюдити особливу, філософську есеїстику та філософську поетичну лірику, яка починалася спочатку як суто лірична «Мушу. Намагатимуся. І все прийде раптово,

як гілка квітучого бузку у вікно» [2] і була написана приблизно з 2016 року по 2022 рік та починалася як експеримент рефлексії над розглядом життя науковця та потім друга активна фаза війни змусила мобілізуватися її авторку настільки, що видання цієї та інших книг стало опором знищенню та опором війні. Перше півріччя другої активної фази війни створило умови над самоаналізом та спогляданнями над ситуацією в локальному масштабі міста Харкова, де той культурний ландшафт, до якого разом з іншими містянами ми звиклі, зникав та змінювався кожен день. Цей досвід було трансформовано у книзі «Це було ще до війни: місто Харків, я і ми. А тепер війна-війна і на скронях сивина ...» [4], який став вдалим «щоденником філософа». Наступний час затвердився в рядках наступної невеличкої книги «Лишень рядки, рядки і лист паперу, а за вікном вже знову день мина, а над країною мою гримить і грюкає війна...» [6], яка продовжувала лінію опису та розгляду як концептів «війна» та «повоєнні роки», так і аналізу питання людини у війні, жінки у війні, фахівці у війні. Продовжуючи тематику дослідження, далі звернемо увагу на той факт, що філософія розглядає не лише національні особливості, але й питання ідентичності. Вивчаючи взаємність філософії та поезії, можна поглянути на феномен ідентичності не лише у філософській площині, але й у літературній, порівнюючи її висвітлення там і там. Тема ідентичності в українській літературі, якій присвячено дослідження Я. Опалєвої, показує, що і аналіз її письменниками є важливим саме через те, що воно розкриває «затемнені місця в спільній пам'яті нації», бо як вона пише: «Чимала кількість нової поезії про війну, (адже присутність саме цього досвіду зараз є найбільш активно представленою), репрезентує проблему, що виникає з потреби зобразити роль голосу поета в межах суспільства» [11, с. 53]. Саме тут знов нагадаємо припущення, яке зроблено Л. Миронюк: «Філософізм є властивістю усієї художньої літератури, але в кожному конкретному випадку можна говорити про ту чи іншу, часто дуже відмінну міру його, яка відзначається співвідношенням у творі двох естетичних принципів – зображення й осмислення. Якщо переважає перший, то філософські ідеї у доробку письменника, як правило, виражені настільки, наскільки вони стали завоюванням культурологічної свідомості епохи. У протилежному випадку творчість є результатом праці митця мислителя, який поєднує талант художнього бачення світу з талантом філософської мислі» [9, с. 61–64].

«Філософська поетика» насправді досить часте поняття у творах науковців, як приклад – М. Хіт (M. Heath) в дослідженнях античних поезії та філософії [16], Р. Рорті (R. Rorty) «Філософія як поезія» [17], східна частина наукового дискурсу підіймає питання філософії та поезії не менш активно: Шан Тінг (尚婷) з дослідженням постмодерністської трансформації філософії та поетики. [24], Лі Чжуну (李鍾武) [25], Ван Юечуань (王岳川) з його аналізом західної поетики [23], Є. Вей-Льєн (葉維廉) – аналіз китайської поетики [22], європейської [21]. Отже, вважаємо, що нам вдалося зробити короткий опис філософських можливостей текстів (і прозаїчних, і поетичних) та

зробити експрес-огляд східної та західної думки стосовно цього питання.

Висновки. Питання життя і смерті як надважливі людські екзистенції максимально загострюються під час трагедійних та критичних станів держави та суспільства. Філософії передували час Поезії, окрім того, перші філософські твори були написані в поетичній формі. Зміну епох так само означено мистецькими творами. Війна – це не кінець. Насправді, це або перелом, або відстоювання ціннісних життєвих орієнтирів. Окрім того, Війна та Повоєння дуже міцно поєднані поміж собою. Повоєння навіть більш різноманітне за соціально-філософськими ознаками, воно непомітно приходить і так само непомітно зникає, хоча тривати може тривалий час. Головна проблема філософської поезії і, ймовірно, філософської есеїстики, на думку як автора, полягає в тому, що метафори, які приховано в тексті, прочитуються та тлумачаться по-різному. Емоційність інколи закриває контекст сказаного. Недаремно ця стаття має посвяту невідомим досі загиблим українцям, мешканцям Харківщини. Вірш має низку трагедійних символів: «шлях», «бита дорога», «страждений шлях», дуже неоднозначне слово «ждун». При детальній увазі можливо побачити символ втрати та горя, бідності, незахищеності – «клуночок». Кожне речення і повтори мають смислове навантаження. Під час обговорення ситуації мені повідомили про протокол у таких випадках, і стало ще болісніше – волонтери не зможуть допоки вивезти тіла і існує велика ймовірність що вони залишаться на місці їх смерті. Тому ця стаття підтверджує важливу річ – всі можливі методи спротиву знищенню людей (а знищення пам'яті і ввергнення загиблих в безим'яність та не похованість це ще один елемент війни, несправедливої війни проти громадян України) і науковці, і суспільство має використовувати задля доведення правди світовій спільноті. Філософія і література так само захищають країну та ідентичність населення. Наостанок слід нагадати, що те, що бачать в об'єктив українські військові – це ще одна тема для наукового аналізу та літературного опису. Філософія вчиться слухати та міркувати, філософська поезія вчиться розповідати стисло але з глибинними сенсами, аби люди не забували та вчилися на таких болісних помилках.

Використання ІІІ-інструментів. При підготовці статті ІІІ-інструменти використовувались для пошуку джерел інформації, перевірки орфографії та перекладу.

Список джерел інформації

1. Василюшин І. (2007). Життя-смерть-безсмертя: екзистенціальний дискурс у філософській ліриці Є. Маланюка. *Слово і час*. № 11 (563). С. 3–13.
2. Годзь Н.Б. (2022). *Мушу. Намагатимуся. І все прийде раптово, як гілка квітучого бузку у вікно...*: монографія. Харків : Майдан. 698 с.
3. Годзь Н.Б. (2022). Концепт війни в контексті розгляду питання екологічної футурології та задачі відновлення та відбудови: філософський аспект. *Вісник Національного технічного університету «ХПІ»*. Серія: Актуальні проблеми розвитку українського суспільства. № 2. С. 18–21. Retrieved from <http://aprus.khpi.edu.ua/issue/view/16333>
4. Годзь Н.Б. (2023). *Це було ще до війни: місто Харків, я і ми. А тепер війна-війна і на скронях сивина...*: монографія. Харків : Майдан. 172 с.
5. Годзь Н.Б. (2024). Письменництво як рефлексія війни та повосення, українські реалії та особливості. *Острозькі культурологічні читання: матеріали Всеукраїнської наукової конференції (м. Острог, 22 березня 2024, с. 15–17)*. Острог: Видавництво Національного університету «Острозька академія». Retrieved from https://eprints.ua.edu.ua/id/eprint/9105/1/Zb_tez_Kulturolohichni_chytannia.pdf
6. Годзь Н.Б. (2024). *Лишень рядки, рядки і лист паперу, а за вікном вже знову день мина, а над країною моєю гримить і грюкає війна...*: монографія. Харків : Майдан. 240 с.
7. Домбровський В.Г. (2008). *Українська стилістика і ритміка. Українська поезика*; наук. ред. Я. Радевич-Винницький, упоряд. О. Баган. Дрогобич : Відродження. 488 с. Retrieved from http://search.nbuv.gov.ua/E_LIB/PDF/ukr0008650.pdf
8. Ємельянова Н.М. (2008). Філософська рефлексія української інтелігенції (Доба «розстріляного відродження»). *Вісник Донецького університету*. № 1. С. 156–163.
9. МIRONЮК Л.В. (2001). Категорія часу у філософській ліриці Ліни Костенко. *Вісник Запорізького національного університету. Філологічні науки*. № 1 (1). С. 61–64. Retrieved from <https://elibrary.ru/item.asp?id=27240417>
10. Новіков Б.В., Руденко Т.П., Потішук О.О. (2023). Художня творчість та розвиток естетичної думки: філософська рефлексія. *Освітній дискурс*. № 1. С. 19–29. Retrieved from https://journal-discourse.com/files/pdf/OD-45_7-9_-2023.pdf#page=19
11. Опалєва Я. (2024). *Проблема ідентичності в новій українській поезії про війну*. Retrieved from <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/1f4f119d-dd10-44f4-80d0-e733a19a707b/content>
12. Соловей Е. (1998). *Українська філософська лірика*. Київ. 368 с. Retrieved from https://shron1.chtyvo.org.ua/Solovei_Eleonora/Ukrainska_filosofska_liryka.pdf?PHPSESSID=626u5b4m0r6nvgtg5m6dlitqkf2
13. Тихолоз Б.С. (2008). *Філософська лірика Івана Франка: діалектика поетичної рефлексії*. Наук. ред. В.С. Корнійчук. Львів : Львівський національний університет імені Івана Франка. 320 с. [Національна академія наук України. Львівське відділення Інституту літератури ім. Т.Г. Шевченка. «Франкознавча серія». Вип. 12]. Retrieved from <http://ifnan.gov.ua/edition/1/387/>
14. Фесенко Г.Г. (2019). Міські ландшафти і традиційна культура: проблема збереження автентичності в умовах глобалізаційних процесів. *Традиційна культура в умовах глобалізації: збереження автентичності та розвиток креативних індустрій: матеріали науково-практичної конференції. Харк. обл. держ. адм (Харків, 21–22 червня 2019 р.)*. С. 341–345. Retrieved from https://eprints.kname.edu.ua/55427/1/%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%8F_%D0%A4%D0%B5%D1%81%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE.pdf
15. Хамітов Н.В. (2022). Академічна філософія як наука і мистецтво. *Вісник Національної академії наук України*. № 4. С. 59–73. Retrieved from <https://visnyk-nanu.org.ua/ojs/index.php/v/article/view/2022-4-9/2022-4-9>
16. Heath M. (2013). *Ancient philosophical poetics*. Cambridge University Press. Retrieved from https://books.google.com/books?hl=uk&lr=&id=k4sw-uHimd4C&oi=fnd&pg=PR7&dq=Philosophy+and+poetics&ots=LqrehQy0aI&sig=gyRM-t5r_ueA3Bcj9t3wu_LEC0
17. Rorty R. (2016). *Philosophy as poetry*. University of Virginia Press. Retrieved from <https://books.google.com/books?hl=uk&lr=&id=p5YvDAAQBAJ&oi=fnd&pg=PT5&dq=Philosophy+and+poetics&ots=KFeuO4BzF4&sig=BXHzJ1APoCQUcf18k6lGmBJBeA4>
18. 雷民激. (2020). 存在論の哲学論と認識論の文学理論から考える文学教育基礎理論: 第三項理論から「縁」世界観へ. *国語教育思想研究*, (20), 65–76.

19. 田近洵一.(2012). 創造の<読み>——相対主義を乗り越えて、文学の<読み>を取り戻すために——. 日本文学, 61(8), 2–15.
20. 宮川清司, & みやがわきよし.(2005). ヴィジョンの詩学 [Doctoral dissertation, 奈良女子大学]. Retrieved from <https://nara-wu.repo.nii.ac.jp/records/2000165>
21. 加斯東, & 巴舍拉.(2024). 空間詩學. 讀書共和國/黑體文化.
22. 葉維廉.(2014). 中國詩學 (Vol. 6). 國立臺灣大學出版中心.
23. 王岳川.(1999). 二十世纪西方哲性诗学 (Vol. 7). 北京大学出版社.
24. 尚婷.(2016). 《人类宇宙》: 哲学与诗学的后现代变革. 外国语文, 32(3), 25–29.
25. 李鍾武.(2007). 從哲學走向文學: 論王夫之詩學中的“情”. 中國人文科學, 37, 351–369.

References (transliterated)

1. Vasilyshyn I. (2007). Zhyttia-smert-bezsmeria: ekzystentsialnyi diskurs u filosofskii lyrytsi Ye. Malaniuka. Slovo i chas. № 11 (563). S. 3–13.
2. Godz N.B. (2022). Mushu. Namahatymusya. I vse pryde raptovo, yak hilka kvituchoho buzku u vikno...: monograph. Kharkiv : Maidan. 698 s.
3. Godz N.B. (2023). Kontsept viiny v konteksti rozhladu pytannia ekolohichnoi futurologii ta zadachi vidnovlennia ta vidbudovy: filosofskiy aspekt. Visnyk Natsionalnoho tekhnichnoho universytetu “KhPI”. Seriya: Aktualni problemy rozvytku ukrainskoho suspilstva, (2), 18–21.
4. Godz N.B. (2023). Tse bulo shche do viiny: misto Kharkiv, ya i my. A teper viina-viina i na skroniakh syvyna...: monograph. Kharkiv : Maidan. 172 s.
5. Godz N.B. (2024). Pysmennytstvo yak refleksii viiny ta povoinenia, ukrainski realii ta osoblyvosti. Ostrozki kulturolohichni chytannia: materialy Vseukrainskoi naukovo konferentsii (m. Ostroh, 22 bereznia 2024, pp. 15–17). Ostroh: National University “Ostroh Academy”. Retrieved from https://eprints.oa.edu.ua/id/eprint/9105/1/Zb_tez_Kulturolohic_hni_chytannia.pdf
6. Godz N.B. (2024). Lishen' riadky, riadky i lyst papieru, a za viknom vzhe znovu den' myna, a nad krainoiu moieiu hrymyt i hriukaie viina...: monograph. Kharkiv : Maidan. 240 s.
7. Dombrovskiy V.H. Ukrainska stylistyka i rytmika. Ukrainska poetyka. Drohobych : Vidrodzhennia. 2008. 488 s. Retrieved from http://search.nbuv.gov.ua/E_LIB/PDF/ukr0008650.pdf
8. Yemelianova N.M. (2008). Filosofska refleksii ukrainskoi intehentsii (Doba “rozstrilianoho vidrodzhennia”). Visnyk Donetskoho universytetu. № 1. S. 156–163.
9. Myroniuk L.V. (2001). Kategoriia chasu u filosofskii lyrytsi Liny Kostenko. Visnyk Zaporizkoho natsionalnoho universytetu. Filolohichni nauky. № 1 (1). S. 61–64.
10. Novikov B.V., Rudenko T.P., Potishchuk O.O. (2023). Khudozhna tvorchist' ta rozvytok estetychnoyi dumky: filosofska refleksii. Osvitnii diskurs. № 1. S. 19–29.
11. Opaliev Ya. (2024). Problema identychnosti v novii ukrainskii poezii pro viinu. Retrieved from <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/1f4f119d-dd10-44f4-80d0-e733a19a707b/content>
12. Solovei E. (1988). Ukrainska filosofska liryka. Kyiv. 368 s. Retrieved from https://shron1.chtyvo.org.ua/Solovei_Eleonora/Ukrainska_filosofska_liryka.pdf?PHPSESSID=626u5b4m0r6nvgtq5m6dltqkf2
13. Tykholoz B. S. (2008). Filosofska liryka Ivana Franka: dialektyka poetychnoi refleksii. Lviv: Lvivskiy natsionalnyi universytet imeni Ivana Franka. 320 s. [Natsionalna akademiia nauk Ukrainy. Lvivske viddilennia Instytutu literatury im. T.H. Shevchenka. “Frankoznavcha seriya”. Vyp. 12]. Retrieved from <http://ifnan.gov.ua/edition/1/387/>
14. Fesenko H.Hr. (2019). Miski landshafty i tradytsiyna kultura: problema zberezheniya avtenticnosti v umovakh globalizatsiynykh protsesiv. Tradytsiyna kultura v umovakh hlobalizatsii: zberezheniya avtenticnosti ta rozvytok kreatyvnikh industriya: materialy naukovo-praktychnoi konferentsii (Kharkiv, 21–22 chervnia 2019, pp. 341–345).
15. Khamitov N.V. (2022). Akademichna filosofiya yak nauka i mystetstvo. Visnyk Natsionalnoi akademii nauk Ukrainy. № 4. S. 59–73.
16. Heath, M. (2013). Ancient philosophical poetics. Cambridge University Press. Retrieved from https://books.google.com/books?hl=uk&lr=&id=k4sw-uHimd4C&oi=fnd&pg=PR7&dq=Philosophy+and+poetics&ots=LqrehQy0al&sig=gyRM-t5r_ueA3Bcji9T3wu_LEC0
17. Rorty R. (2016). Philosophy as poetry. University of Virginia Press. Retrieved from <https://books.google.com/books?hl=uk&lr=&id=p5YvDAAAQBAJ&oi=fnd&pg=PT5&dq=Philosophy+and+poetics&ots=KFeuO4BzF4&sig=BXHzJ1APoCQUcfl8k6lGMbJBaA4>
18. Lei M.L. (2020). Cunzai lun no tetsugaku ron to ninshiki ron no bungaku riron kara kangaeru bungaku kyoiku kiso riron: dai san ko riron kara “en” seikaikan e. Kokugo kyoiku shiso kenkyu. № 20. S. 65–76.
19. Tajika J. (2012). Sozo no “yomi”: sotai shugi o norikoete, bungaku no “yomi” o torimodosu tame ni. Nihon bungaku. № 61 (8). S. 2–15.
20. Miyagawa K., Miyagawa K. (2005). Vision no shigaku [Doctoral dissertation, Nara Women's University]. Retrieved from <https://nara-wu.repo.nii.ac.jp/records/2000165>
21. Gaston & Bachelard G. (2024). Kongjian shixue. Dushu Gongheguo. Heiti Wenhua.
22. Ye W.L. (2014). Zhongguo shixue (Vol. 6). National Taiwan University Press.
23. Wang Y.C. (1999). Ershiji shiji xifang zhexing shixue (Vol. 7). Peking University Press.
24. Shang T. (2016). Renlei yuzhou: zhexue yu shixue de hou xiandai biange. Waiyu Wen. № 32(3). S. 25–29.
25. Li Z.W. (2007). Cong zhexue zouxiang wenxue: lun Wang Fuzhi shixue zhong de “qing”. Zhongguo renwen kexue. № 37. S. 351–369.

Надійшла (received) 17.11.2025

Прийнята (accepted) 26.11.2025

Дата публікації (publication date) 23.01.2026

Відомості про авторів / About the Authors

Годзь Наталія Борисівна (Godz Nataliia) – Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут», доктор філософських наук, доцент, професор кафедри філософії, Харків, Україна; ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2717-1232>